

Az SZTE Kutatóegyetemi Kiválósági Központ tudásbázisának
kiszélesítése és hosszú távú szakmai fenntarthatóságának megalapozása
a kiváló tudományos utánpótlás biztosításával”

Eötvös Loránd Kollégium Quadrivium 2011. 11. 18. Illés Imre Áron Mire jó a felirattan?

TÁMOP-4.2.2/B-10/1-2010-0012 projekt

- Epi + graphein => epigráfia.
- 40.000.000 felirat
- 600.000 publikált

- 1828- August Böckh: Corpus Inscriptionum Graecorum
- 1853- Theodor Mommsen: Corpus Inscriptionum Latinarum
 - Vol. II. Hispania
 - Vol. VI. Róma
 - Vol. XVI. Diplomata militaria
 - Descripti ut potui et loco impeditus et festinans (CIL III 3591), Descripti ut potui pugnans cum gallinis (CIL III 3626)

- L'Année Épigraphique 1888-
- Inscriptiones Latinae Christianae veteres I-III. 1925-1931
- Die römischen Inschriften Ungarns. 1972-

- Leideni-rendszer 1932-
 - d(ecreto) d(ecurionum)
 - d[ecreto dec]urionum
 - decreto {decreto} decurionum
 - de<creto de>curionum

5 MQVE IN M
VNE MVNICI
NT QVAEQVE
M PRAEDIO
S ET QVAE C
RVMVE F

[R. De obligatione praedum et praediorum cognitorum]-
[que].

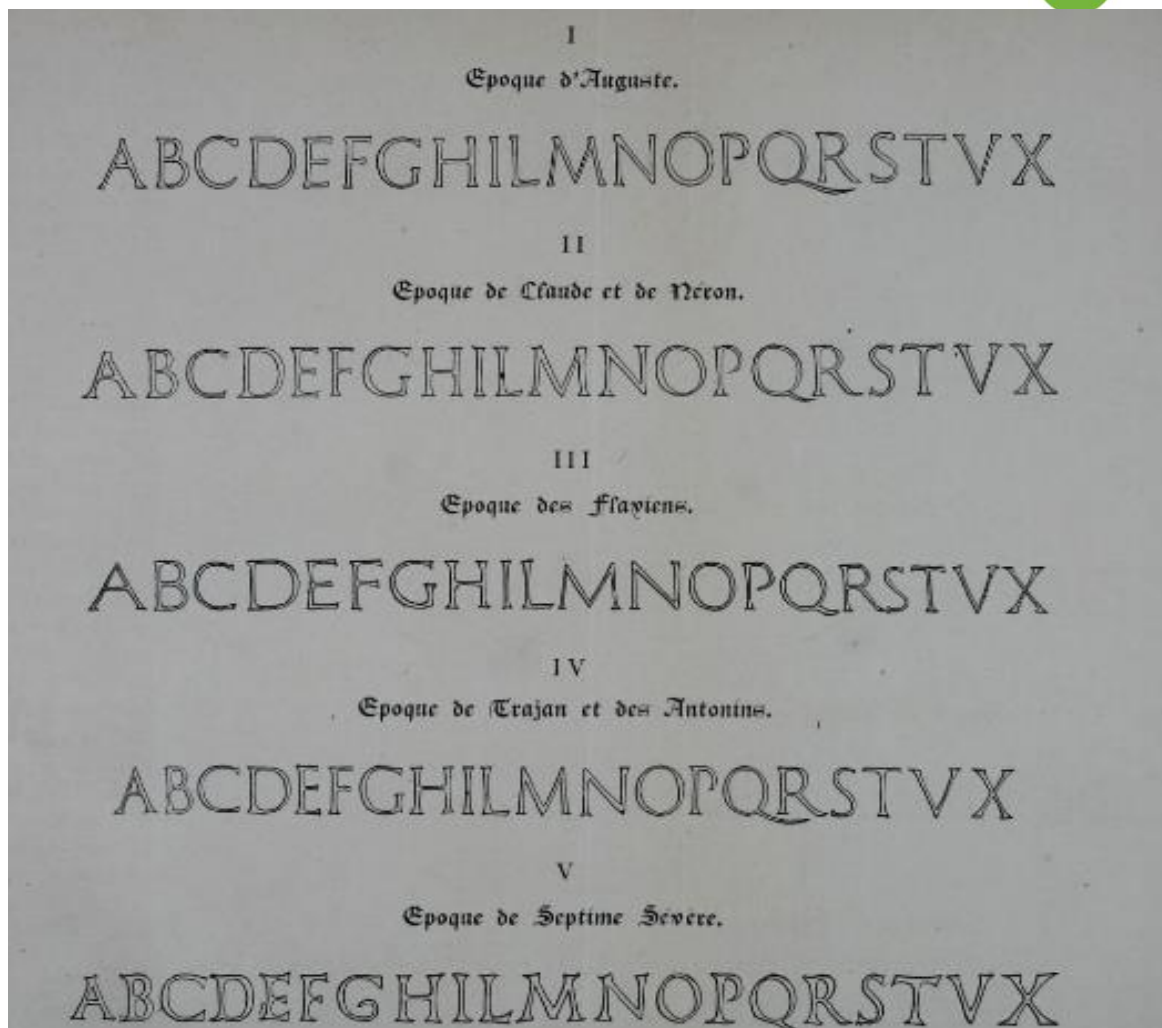
[Quicu]mque in m[unicipio Flauio Villonensi in com]-
[m]une munici[pum eius municipi praedes facti sunt]
[eru]nt, quaeque[praedia accepta sunt erunt, quique]
[eoru]m praedio[rum cognitores facti sunt erunt, ii]
[omne]s et quae c[uiusque eorum tum erunt, cum praedes]
[cognito]r{um}ve f[actus est erit, quaeque postea esse,]
[cum ii obligati essent, coeperunt coeperint, qui eorum]
[soluti liberatique non sunt non erunt aut non s(ine) d(olo) m(alo)]
[sunt erunt, eaque omnia, quae eorum soluta liberataq(ue)]

- A kockáz
mellékhatások
betegtájéko
kérdezze meg
gyógysz

- A kockázatokról és mellékhatásokról olvassa el a betegtájékoztatót, vagy kérdezze meg kezelőorvosát gyógyszerészét.

- AE 1900, 223:** L(ucius) Antoni/us L(uci) f(ilius) Lem(onia) / Magnus / Bon(onia) m(iles) I(egionis) / X G(eminae) I(centuria) Cottae / an(norum) LV ae(rorum) / XXXVI **h(ic) s(itus) e(st)** / Octavia Data coni(ugi) / de suo **p(osuit)** / do(num?) m(erenti?) **s(it) t(ibi) t(erra) I(evis)**
- AE 1908, 108:** C(aius) Pupius / Restitutus / ex provincia Baetica / civitate Baesarensi / ann(or)um XXV **h(ic) s(itus) e(st) s(it) t(ibi) t(erra) I(evis)** / in fr(onte) p(edes) X in agr(o) p(edes) X
- AE 1911, 91:** **D(is) M(anibus)** s(acrum) / Licinio Seteano / veterano Quirin(a) / Cirtensi ann(or)um LXXIII / Licinia Seteani / [3]ncina [3] et filia / **patri piissimo faci/endum curavit** / **h(ic) s(itus) e(st) s(it) t(ibi) t(erra) I(evis)**
- AE 1912, 191:** **D(is) M(anibus)** / Aemilia Se/rvanda v/ix(it) an(nos) XXX S/ecundus / Domiti Ni/candr(i) se/r(vus) act(or) **co/niugi** b(ene) m(erenti) / **f(aciendum) c(uravit) h(ic) s(ita) e(st) s(it) / t(ibi) t(erra) I(evis)**

- AED – aedilis
- CR – ciuis Romanus
- DSS – de senatus sententia
- M. Valerius Probus: De notis antiquis
 - V. D. P. R. L. P. unde de plano recte legi possit ~ „(függesszék ki olyan helyre), hogy a földön állva jól el lehessen olvasni”
- Kft., Rt., Bt., BTK ⇔ Btk.
- d(are) d(arnas) e(sto) ⇔ d(ecreto) d(ecurionum) e(sto)
 - Lex Irnitana (iVIA45): „akkora összeget (sic!) municipium Flavium Irnitantum polgárainak a tanácsstagok határozata lapján legyen” (decreto decurionum esto)

A projekt az Európai Unió támogatásával,
az Európai Szociális Alap
társfinanszírozásával valósul meg.

for information visit our website

- Imp(erator) / Caesar divi / Vespasiani f(ilius) Dom(itianus Aug(ustus) pont(ifex) / max(imus) tr(ibunicia) pot(estate) imp(erator) / III p(ater) p(atriciae) co(n)s(ul) IX (AE 1925, 95)
 - Divi Vespasiani: 79. június 23.
 - pont(ifex) / max(imus) és p(ater) p(atriciae):
81. október 30.
 - tr(ibunicia) pot(estate):
81. szeptember 30. – 82. szeptember. 13.
 - imp(erator) / III: 83.
 - co(n)s(ul) IX: 83. (cos X, 84)

- Decretum Gordiani ad Scatoparenos (Kr.u. 238, FIRA I 507-509): „IMPERATOR CAESAR M. ANTONIUS GORDIANUS, A KEGYES, BOLDOG AUGUSTUS a falubelieknek Pyrrus katona és társbirtokos útján. Hogy a kérelem ürügyén benyújtott efféle panasz megfelel-e a valóságnak, inkább a helytartónak az előadott dolgokban tájékozott igazságossága révén tisztázd, mintsem hogy császári leirattal végleges döntést kellene kapnod. Megválaszoltam. Hitelesítettem. Lepecsételtem.” (Ford. Rihmer Z.)

- Tacitus és a feliratok
 - **Claudius és Gallia ius honoruma (Kr.u. 48.)**: Tac. Ann. 11.23-25, Sen. Apoc. 3 „*mert feltette magában, hogy valamennyi görögöt, gallust, hispánt és britanniait togába öltözteti*” ~ lyoni tábla, FIRA I 281-285 (Szilágyi János György ford.)
 - **Germanicus halála, Cnaeus Piso pere (Kr. u. 19-20)**: Tac. Ann. 3.8skk.
„*cum deberet meminisse adiutorem se / [datu]m esse Germanico Caesari ex auctoritate huius ordinis*” (SCPP 28-30, pub. 1996)
„*Orationem habuit (sc. Tiberius) ... Pisonem ... adiutoremque Germanico datum a se auctore senatu*” (Tac. Ann. 3.12)

L. Cassius Longinus, M. Vinicius cos.², a. p. Chr. 30
 suf. C. Cassius Longinus, L. Naevius Surdinus³.
 M. Sentius Rufus, Q. Vibi[e]dus Sedatus Ilvir.;
 P. Subidius Pollio⁴, Sex. Parianus Serenus aed.

Ti. Caesar Aug. V cos.⁵ a. p. Chr. 31
 suf. VII id. Mai. Faustus Cornelius Sulla, Sex. Teidius Catull. cos.
 suf. k. Iul. L. Fulcinius Trio cos.
 T. Oppius Proculus, M. Staius Flaccus Ilvir. iter. q.⁶;
 M. Atinius Florens, A. Cluvius Celer aed.
 suf. k. Oct. P. Memmius Regulus cos.⁷

Cn. Domitius Ahenobarbus cos.⁷ a. p. Chr. 32
 suf. k. Iul. A. Vitellius cos.
 M. Valerius Postumus, Q. Luceius Clemens Ilvir.;
 C. Sentius Severus, L. Ippellius Atticus aed.

Ser.⁸ Sulpicius Galba, L. Sulla Felix cos. a. p. Chr. 33

- **73/74, Vespasianus és Titus censorsága**

- Divo Caesari Aug(usto) Vespasiano **censo[r]i** municipium M[u]niguense d(ecreto) d(ecurionum) L(ucius) Aelius Fronto dedicavit : *Divus Caesar Augustus Vespasianus censorednak szentelte municipium Muniguenese (nevében) a decuriók határozata alapján Lucius Aelius Fronto, CIL II 1049*
- Divo T(ito) divi f(ilio) Caesari Aug(usto) **censori** municipiu[m] Muniguense d(ecreto) d(ecurionum) [(L)ucius)] Licinius Victor dedicavit : *Divus Titusnak, Divus (ti. Vespasianus) fiának, Caesar Augustus censorednak szentelte municipium Muniguense (nevében) a decuriók határozata alapján Lucius Licinius Victor, CIL II 1050*

- **75-től jelennek meg a feliratokon a jogadományozás következtében polgárjogot elnyert személyek**
 - Apollini Aug(usto) municipii Igabrensis beneficio Imp(eratoris) Caesaris Aug(usti) Vespasiani **c(ivitatem) R(omanam) c(onsecutus) cum suis per hono[r]em Vespasiano VI co(n)s(ule) M(arcus) Aelius M(arci) f(ilius) Niger aed(ilis) d(edit) d(edicavit) : Municipium Igabrense Apollo Augustusának adta és ajánlotta Vespasianus 6. consulsága alatt M. Aelius Niger, M. fia, aedilis, aki családjával együtt **tisztségviselés révén nyert római polgárjogot** Imperator Caesar Augustus Vespasianus jótéteménye révén, CIL II²/5, 308, Kr. u. 75.**

- Bárki, aki a municipiumban, coloniában, praefecturában a következő július elseje után népgyűlést fog tartani IIvirek ... választása céljából ... TH 98-99, Kr. e. 45k.(?)
- Mivel a naptár ezen elrendezése akadályozza a választásokon történő fellebbezést, a választásokkal kapcsolatos ügyeket a tizedik hónapban kell elvégezni, ahogyan a lex Cornelia előírja, az első 10 nap alatt. OGIS 458. 80-84, Kr. e. 9k.
- A decuriókat a tisztségekre vagy a gabona begyűjtésére legalább három hónappal korábban meg kell választani ... (C 1, 56, Kr. u. 323)
- Az uralkodói rendeletek világosan meghatározzák, hogy a választások március elsején legyenek ... (CTh 12, 1, 28, Kr. u. 339)

- Bárki, aki a municipiumban, coloniában, praefecturában a következő július elseje után népgyűlést fog tartani IIvirek ... választása céljából ... TH 98-99, Kr. e. 45k.(?)
- Mivel a naptár ezen elrendezése akadályozza a választásokon történő fellebbezést, a választásokkal kapcsolatos ügyeket a tizedik hónapban kell elvégezni, ahogyan a lex Cornelia előírja, az első 10 nap alatt. OGIS 458. 80-84, Kr. e. 9k. (Évkezdet: szeptember 23.)
- A decuriókat a tisztségekre vagy a gabona begyűjtésére legalább három hónappal korábban meg kell választani ... (C 1, 56, Kr. u. 323)
- Az uralkodói rendeletek világosan meghatározzák, hogy a választások március elsején legyenek ... (CTh 12, 1, 28, Kr. u. 339)